

Verdeling en klimaatbeleid: lastige vragen

*Erik Schokkaert (Departement Economie,
KU Leuven)*

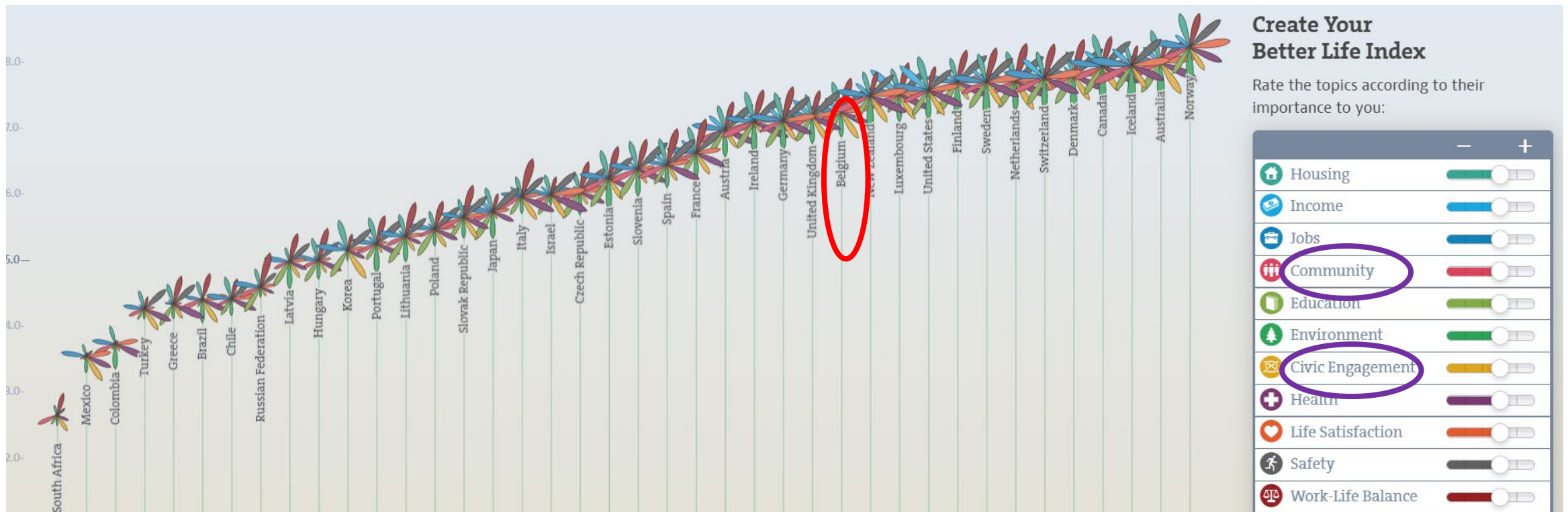
Inleiding

- “Lastige vragen” zijn meestal erg irritant voor de sprekers, zeker als ze redelijk algemeen zijn.
- Twee punten:
 1. Een bredere kijk op “winnaars” en “verliezers”.
 2. Drie uitdagingen voor het beleid.

Winnaars en verliezers: een bredere kijk 1

- Een rechtvaardige “verdeling” slaat niet enkel op inkomen.
- Niet-financiële elementen zijn van wezenlijk belang voor “welzijn”:
 - gezondheid en sociale interacties.
 - zelfwaardegevoel – mensen zoeken naar sociale erkenning.
 - participatie in besluitvorming.
- Essentieel voor beleid: “financiële” compensaties voor ongelijkheid op andere dimensies kunnen zelfs als beledigend ervaren worden.
- Focus zou moeten liggen op een breder concept van welzijn, dat die verschillende dimensies integreert.

Een voorbeeld: de “Better Life Index” (OESO)

Winnaars en verliezers: een bredere kijk 2

- Er zijn ook grote verliezers met een hoog inkomen.
- Vooral: ook andere dimensies (regionaal, landelijk-stedelijk) van groot belang.

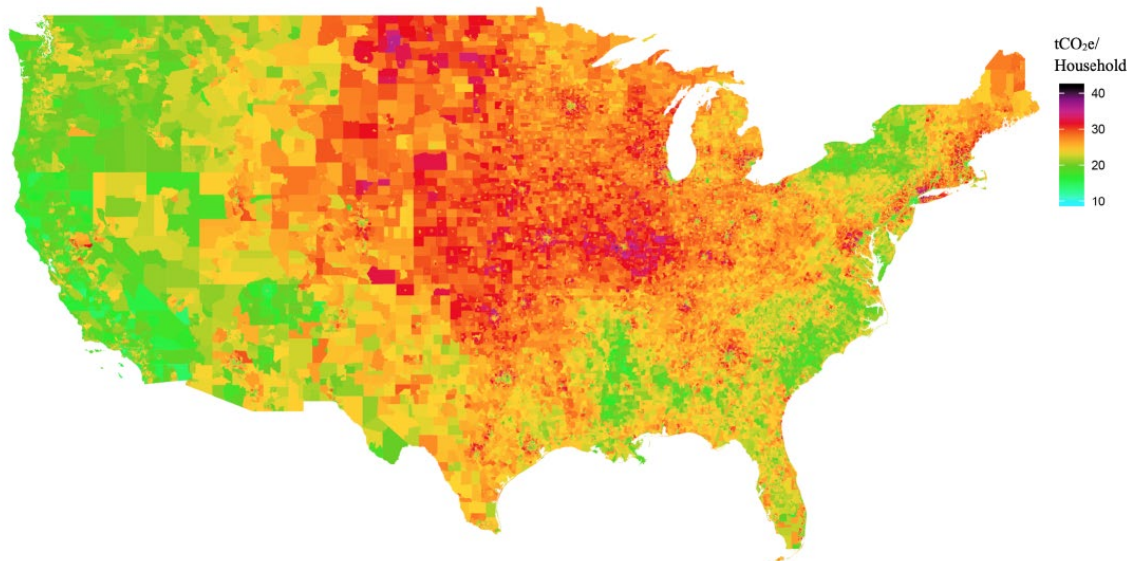
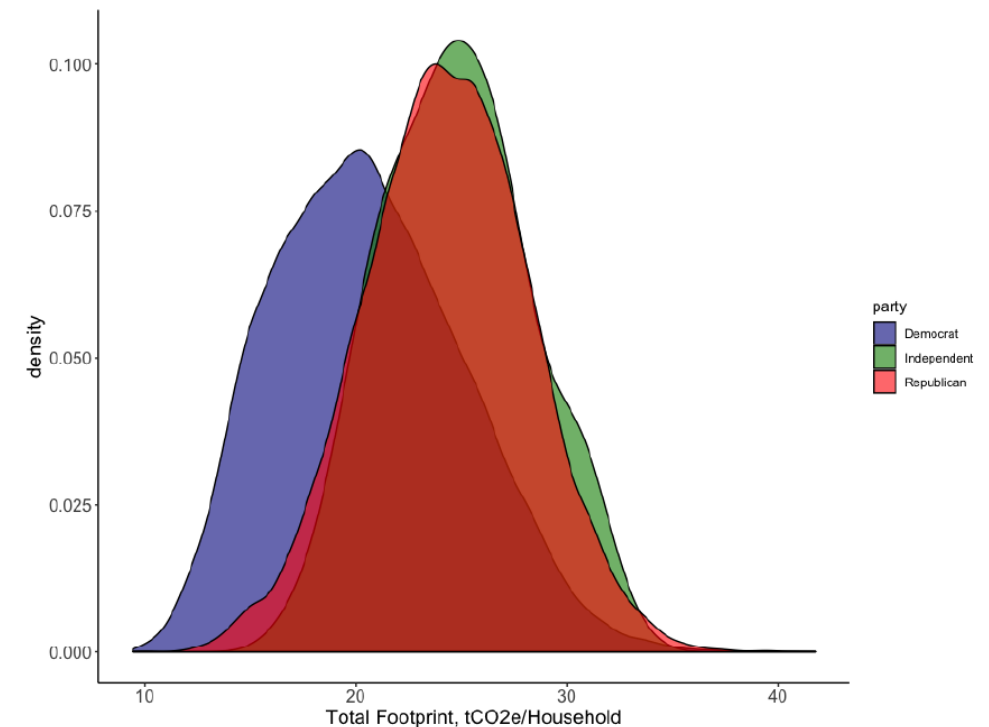

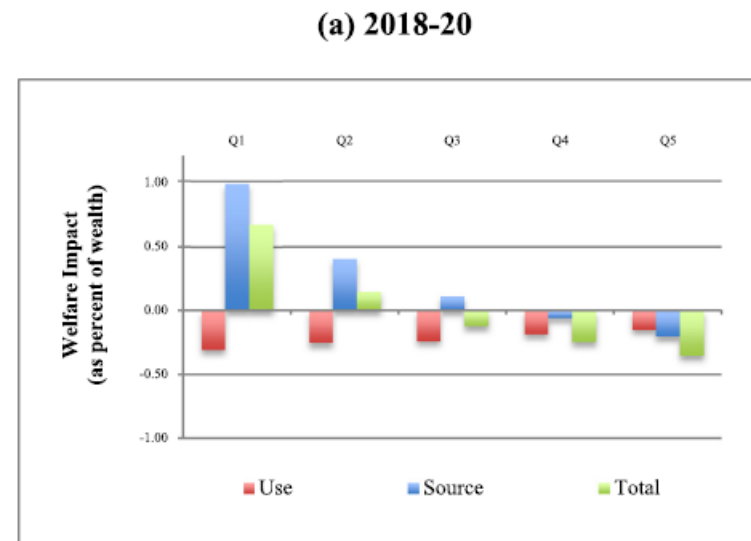
Figure 1: Total Household Carbon Footprints for the Continental United States

Bron: Green, Knittel, 2020, Roosevelt Project, Harvard/MIT

Winnaars en verliezers: een bredere kijk 3

- Indirecte en “algemeen-evenwichtseffecten” kunnen substantieel zijn.
 - vb. laaggeschoolden vs hooggeschoolden, kapitaal- versus arbeidsinkomen,...
- Illustratie (“use” en “source” effecten) (Goulder et al., J. Public Economics, 2019)

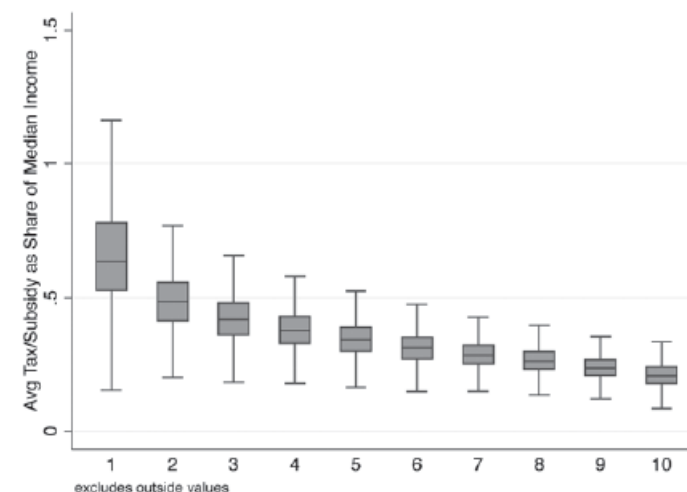
- Analytisch zeer belangrijk, maar wat met politiek draagvlak?

Beleidsuitdagingen 1: aanpassingsmogelijkheden ongelijk

- Niet iedereen wil zich aanpassen (verschillen in voorkeuren: identiteit!), niet iedereen kan zich aanpassen (inkomen en beperkingen op leningen, huisvesting, mogelijkheden publiek transport).
- Als overheid aanpassingen wil stimuleren:
 - kunnen incentieven worden aangetast.
 - kunnen perverse verdelingseffecten nog worden versterkt (subsidies zonnepanelen, “opt-out”-mogelijkheden).
- Publieke investeringen noodzakelijk (sociale huisvesting, openbaar vervoer), maar daarvoor zijn budgetten nodig.
- (Als de hoge inkomens zich snel aanpassen, is er ook geen opbrengst meer om te herverdelen).

Beleidsuitdagingen 2: verdelingseffecten van regulering

- De verdelingseffecten van regulering zijn minder opvallend,...
- ...maar het grootste deel van de literatuur vindt dat ze regressief zijn.
- Voorbeeld: Corporate Average Fuel Economy (CAFE) Standards in USA.
 - Impliciete subsidie voor brandstof-efficiënte voertuigen, impliciete belasting voor brandstof-inefficiënte voertuigen.
- Ook hier vragen rond maatschappelijke effecten: tegenintuïtief?

Bron: Davis, Knittel (2019), JAERE

Beleidsuitdagingen 3: het echte werk...

- Een echt klimaatbeleid gaat leiden tot grote structurele wijzigingen in de economie (zelfs als totaal aantal jobs gaat stijgen, zullen er ook grote verliezers zijn: meer energie-intensieve sectoren, landbouw...).
- Wat hebben we geleerd over reconversie in andere sectoren (in de eerste plaats mijnsluitingen)?
- Uitdaging: de verliezers helpen, maar structurele wijzigingen niet afremmen!
 - Breed beleid noodzakelijk, met inspraak van de betrokkenen (lokale stakeholders, sociale partners...). Dat is niet alleen efficiënt, maar ook “procedureel” rechtvaardig.
 - Rekening houden met gevoelens rond zelfwaardeverlies (cf. mijnsluitingen).
 - Dit gaat niet enkel over de lage inkomens in onze samenleving!

Een pleidooi voor traditionale sociale zekerheid

- Deze sectoriële verschuivingen komen bovenop andere grote structurele schokken (migratie).
- De traditionele sociale zekerheid (werkloosheid, ziekteverzekering) kan hierbij een grote rol spelen:
 - beleid niet enkel gericht op de armsten.
 - uitdaging om werklozen te vergoeden, maar tegelijkertijd incentieven te behouden voor omscholing en omschakeling.